

ПСС ИНСТИТУТ „ТАМИШ“ ПАНЧЕВО
Новосељански пут 33, 26000 Панчево
тел. 013/313-092, факс 013/373-002
E-mail: intam@panet.rs

ОДАБИР САДНОГ МАТЕРИЈА-КАТЕГОРИЈЕ И КВАЛИТЕТ САДНОГ МАТЕРИЈАЛА

Одабир квалитетног и здравог садног материјала је од круцијалног значаја за подизање нових воћњака. Само од садног материјала, који је ослобођен вируса и других штетних организама може се формирати воћњак и успешно водити воћарска производња.

Расадници као објекти за производњу садног материјала, се састоје од више специјализованих вишегодишњих засада односно матичњака који се користе за производњу репродукционог материјала. Матичњаци вегетативних подлога, матичњаци генеративних подлога и сортиментски матичњаци тј. матичњаци гајених сорти. Из матичњака вегетативних подлога добијамо вегетативно размножене подлоге нагртањем жбунова. Овај начин размножавања подлога се користи код великог броја подлога јабуке (М9, М26, ММ106), крушке и дуње (ВА 29, МА, МС) и трешње (Colt). Из сортиментског матичњака добијамо калем гранчице односно калем окца које даље калемимо на произведене подлоге, док у матичњаку генеративних подлога добијамо семе које након одређене припреме се сеју у семениште.

Подлоге на које се врши калемљење морају бити пречника од 8 до 12 мм уколико се ради просто односно енглеско спајање, или пречника од 6-8 мм уколико се врши калемљење окулирањем. Калем гранчице које користимо за производњу племки морају такође бити одговарајуће наведене дебљине ради успешног калемљења, а поред тога морају бити добро сазреле и без оштећења и ломова.

Садни материјал односно репродукциони делови који се користе у производњи садница, имају своје категорије квалитета као и саме готове саднице. Постоји пред-основни (пред базни), основни (базни), сертификовани и стандардни садни материјал. Од наведених за производњу садног материјала тј. садница за подизање нових производних засада користи се сертификовани или стандардни садни материјал, док се друге две категорије користе искључиво у формирању нових матичњака одакле ће се добијати нови репродукциони материјал. Тако на пример од вегетативних жбунова за чије формирање је коришћен базни садни материјал добијамо подлоге које имају сертификовану категорију, даље од жбунова који су добијени коришћењем сертификованог садног материјала добијамо подлоге које припадају категорији стандардног садног материјала. Исто важи и за матичњаке гајених сорти. Саме саднице увек добијају категорију компоненте ниже категорије, наиме уколико су и подлога и племка сертификоване онда и сама садница добија категорију сертификованог садног материјала, али уколико је рецимо подлога

ПСС ИНСТИТУТ „ТАМИШ“ ПАНЧЕВО
Новосељански пут 33, 26000 Панчево
тел. 013/313-092, факс 013/373-002
E-mail: intam@panet.rs

стандардне категорије, без обзира што је племка сертифицивана, цела садница поприма категорију стандардног садног материјала. Сваки од наведних матичњака мора проћи контролу од стране задужених служби више пута у току вегетације, при чему се врши преглед на присуство одређених болести и штеточина које не смеју бити присутне и тек онда се издаје сертификат којим се одобрава даља трговина и коришћење садног материјала.

Сертифициван садни материјал морати имати одређене карактеристике. Пре свега да буде здравствено чист, затим да нацемни део садница морати бити бар 1 м изнад земље, и да дебљина изнад кореновог врата мора бити барем 1 цм. Коренов систем мора бити добро развијен, тј. мора имати бар 3-5 скелетних жила које су добро обрасле кореновим длачицама и не сме бити заражен раком корена (*Agrobacterium tumefaciens*).

Слика 1. Матичњак вегетативне подлоге јабуке, М9

Врло битно је истаћи да саднице не смеју бити старије од две године. Саднице које прелазе ову доба старости не могу бити у промету. Од типа садница код дрвенастих воћних врста имамо обичне (деветомесечне саднице), осамнаестомесечне саднице, книп саднице (3+, 5+ и 7+) и најновије магнум (Let it grow) саднице. Книп саднице су двогодишње саднице са превременим гранама, чији број се креће од 3 па до 7, док за разлику од њих магнум саднице имају такође развијене гране на себи али оне не воде порекло из летњих већ из зимских пупољака.